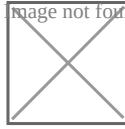

Ματρόζος και Κανάρης

/ [Πεμπτουσία](#)

Image not found or type unknown

Ο Μπομπουρλοτιέρης Ματρόζος, Σπετσιώτης αγωνιστής, που χάρισε αφειδώλευτα τα πάντα στην πατρίδα, έφθασε στα γεράματά του να είναι φτωχός και άγνοημένος, όταν οι πρώην ναύτες του είχαν γίνει καπεταναίοι στα βασιλικά καράβια και ο παλιός συμπολεμιστής του Κωνσταντίνος Κανάρης ήταν Υπουργός των Ναυτικών. Αυτόν, λοιπόν, τον Κανάρη, του οποίου τη ζωή είχε γλυτώσει κοντά στην Τένεδο, πήγε να συναντήσει στην Αθήνα ο ήρωας γερο-Ματρόζος, που ζούσε σεμνός και αφανής όλα τα χρόνια της ζωής του, μέχρι που η πείνα τον ανάγκασε να καταπιεί την υπερηφάνειά του και να ζητήσει βοήθεια. Στο Υπουργείο, δυστυχώς, του έκλεισε το δρόμο ένας άνθρωπος, που ευεργετημένος ασκούσε τη μικρή εξουσία του με υπεροψία. Κατά καλή του, όμως, τύχη, άκουσε τη συνομιλία τους ο Υπουργός, ο μεγαλόψυχος Κανάρης, και ο γερο-Ματρόζος δεν έφυγε άπρακτος και πικραμένος.

Το περιστατικό πολύ συγκινητικά αφηγείται στο υπέροχο ποίημά του ο μελίρρυτος Σπετσιώτης ποιητής Γεώργιος Στρατήγης.

Μπαίνοντας στο Υπουργείο ο γέρο-Ματρόζος, που είχε την όψη ζητιάνου, είπε στον υπασπιστή, που ήταν ντυμένος στα χρυσά.

- Θέλω να δω τον Κωνσταντή!
- Ποιόν Κωνσταντή; Τον ρώτησε εκείνος.
- Αυτόν... τον Ψαριανό!

Ο υπασπιστής εκνευρισμένος του απαντά:

- Δε λεν κανένα Ψαριανό,
εδώ είν' Υπουργείο,
να ζητιανέψεις πήγαινε μεσ' στο φτωχοκομείο.

Ο Ματρόζος τότε παλληκαρίσια του απάντησε:

- Αν οι ζητιάνοι σαν κι εμέ
δεν έχυναν το αίμα,
οι καπετάνιοι σαν κι έσέ
δε θα φορούσαν στέμμα!

Κωνσταντίνος Νικόδημος, (1795/6-1879) Ψαριανός πυρπολητής που τελειοποίησε το πυρπολικό, απομνημονευματογράφος του ναυτικού αγώνα του 1821 και συγγραφέας της ιστορίας των Ψαρών.

Ο Κανάρης άκουσε τη φιλονικία και ζήτησε να δει τον γέροντα, που από τα χρόνια δεν τον αναγνώρισε. Τότε ο Ματρόζος του θύμισε την περιπέτειά του απ' έξω από την Τένεδο πριν 55 χρόνια, όπου όρμησε και τον έσωσε, ενώ τον κυνηγούσαν οι Τούρκοι. Άργησε να καταλάβει ο Κανάρης, αλλά φέρνοντας στη μνήμη του το ιστορικό του παρελθόν δάκρυσε και ανοίγοντας πλατιά την αγκαλιά του τον κράτησε δακρύβρεχτος σφιχτά στα στήθη του, όπως ο ποιητής λέγει: «Ματρόζε μου!» δακρύβρεχτος ο Κωνσταντής φωνάζει και μες στα στήθη τα πλατιά σφιχτά τον αγκαλιάζει.

Ένας Σπετσιώτης γέροντας, σκυφτός από τα χρόνια,
με κάτασπρα μακριά μαλλιά, με πύρινη ματιά,
σαν πλάτανος θεόρατος γυρμένος απ' τα χιόνια
περνούσε πάντα στο νησί τα μαύρα γηρατειά.

Είναι από κείνη τη γενιά κι ο γερο-καπετάνιος
που ακόμα και στον ύπνο του την έτρεμε ο Σουλτάνος.
Είναι από κείνους που έχυσαν το αθάνατό τους αίμα,
από τους χίλιους που έβγαλες, πατρίδα μου χρυσή,
είναι από κείνους που έβαλαν στην κεφαλή σου στέμμα
και άγνωστοι σβηστήκανε στο δοξαστό νησί.

Είχες αστέρια ολόλαμπρα στον ουρανό σου κι άλλα,
μα εκείνα που δεν έλαμπαν ήσανε πιο μεγάλα.
Σαν έγραψαν με το δαυλό της ιστορίας μόνοι,
χωρίς γι' αυτούς τους ήρωες μία λέξη αύτη να πει,
με την πληγή τους για σταυρό κι ατίμητο γαλόνι
άλλοι στα δίχτυα εγύριζαν και άλλοι στο κουπί.
Κι οι στολοκάφτες των Σπετσών, τ' ατρόμητα λιοντάρια,
με τις βαρκούλες έπιαναν στο περιγιάλι ψάρια.

Ο γέρος μας παράπονο ποτέ δε λέει κανένα,
μα καπετάνιους σαν ιδεί μες στα βασιλικά

εκείνους που χε ναύτες του, με μάτια βουρκωμένα
στα περασμένα εγύριζε και στα πυρπολικά•
και ξαπλωμένος δίπλα μου, μου 'λεγε εκεί στην άμμο
πόσα καράβια εκάψανε στην Τένεδο, στη Σάμο.

«Παιδί μου, τώρα εγέρασα, παιδί μου, θ' αποθάνω»,
στο τέλος πάντα μου 'λεγε μ' εν' αναστεναγμό,
«Ένας Ματρώζος δεν μπορεί να κάνει το ζητιάνο,
μα να βαστάξω δεν μπορώ της πείνας τον καημό.
Κλαίω, που αφήνω το νησί, θα πάω στην Αθήνα,
πριν πεθαμένο μ' εύρετε μία μέρα από την πείνα...
Μου λεν, ο καπετάν Κωνσταντής, απ' τα Ψαρά 'κει πέρα,
πως υπουργός εγίνηκε μεγάλος και τρανός,
κι αν θυμηθή πως τη ζωή του έσωσα μια μέρα
απ' έξω από την Τένεδο, μπορούσε ο Ψαριανός
να κάνει τίποτε για με κι ίσως να δώσουν κάτι
σ' εκείνον που 'χε τάλαρα τη στέρνα του γεμάτη».

Πέντε-έξι ημέρες ύστερα εμπήκε στο βαπόρι
κι ακουμπιστός, περίλυπος επάνω στο ραβδί,
ώσπου στην Ύδρα έφθασε, εγύριζε στην πλήρη
το λατρευτό του το νησί ο γέροντας να δει.
Και σκύβοντας τα κύματα δακρύβρεχτος ερώτα,

πως φεύγει τώρ' απ' το νησί και πως ερχόταν πρώτα.

«Εδώ τι θέλεις, γέροντα;» Ρωτά τον καπετάνιο
στο υπουργείο εμπροστά κάποιος θαλασσινός
ντυμένος στα χρυσά. «Παιδί μου, είν' επάνω
ο Κωνσταντής;». «Ποιος Κωνσταντής;». Αυτός... ο Ψαριανός». '
«Δε λεν κανένα Ψαριανό, έδώ είναι Υπουργείο-
να ζητιανέψης πήγαινε μες στο φτωχοκομείο!».

Ο γέρος ανασήκωσε το κάτασπρο κεφάλι
και τα μαλλιά του εσάλεψαν σαν χαίτη λιονταριού
και με σπιθόβολη ματιά μες απ' τα στήθια βγάνει
με στεναγμό βαρύγνωμο φωνή παλληκαριού:
«Αν οι ζητιάνοι σαν κι εμέ δεν έχυναν το αίμα,
οι καπετάνιοι σαν κι εσέ δε θα φορούσαν στέμμα!»

Τότε ο Κανάρης που άκουσε φιλονικία κάτου,
στο παραθύρι πρόβαλε να δει ποιος τον ζητεί
και το νησιώτη βλέποντας λαχτάρησε η καρδιά του
και να 'ρθει επάνω διέταξε με τον υπασπιστή.
Κάτι η φωνή του γέροντα του εξύπνησε στα στήθη,
κάτι που μοιάζει με όνειρο μαζί και παραμύθι.
Τον κοίταξε· τα μάτια του μες στα μακριά του φρύδια,

που μοιάζανε σαν αετούς κρυμμένους στη φωλιά,
στον καπετάνιο εφάνηκαν με τη φωτιά την ίδια,
όταν τα φώτιζε ο δαυλός, τα χρόνια τα παλιά.

Κι ένας τον άλλο κοίταζε κατάματα οι δυο γέροι,
ο ημίθεος το γίγαντα, ο ήλιος το αστέρι.

– «Δεν με θυμάσαι, Κωνσταντή;» σε λίγο του φωνάζει, «γρήγορα συ με
ξέχασες, μα σε θυμάμαι εγώ!...». «Ποιος το 'λπιζε να δει ποτές», ο
γέροντας στενάζει, «τον καπετάνο ζήτουλα, το ναύτη υπουργό!...».
Και σκύβοντας την κεφαλή στα διάπλατά του στήθη, τη φτώχεια του
έλησμόνησε, τη δόξα του εθυμήθη.

– «Ποιος είσαι, καπετάνιο μου; Και ποιά 'ναι το νησί σου;», ο Ψαριανός τον έρωτα
με πόνο θλιβερό.

«Πενήντα χρόνια, μια ζωή, περάσανε, θυμήσου,
απ' της καλής μας εποχής εκείνης τον καιρό.

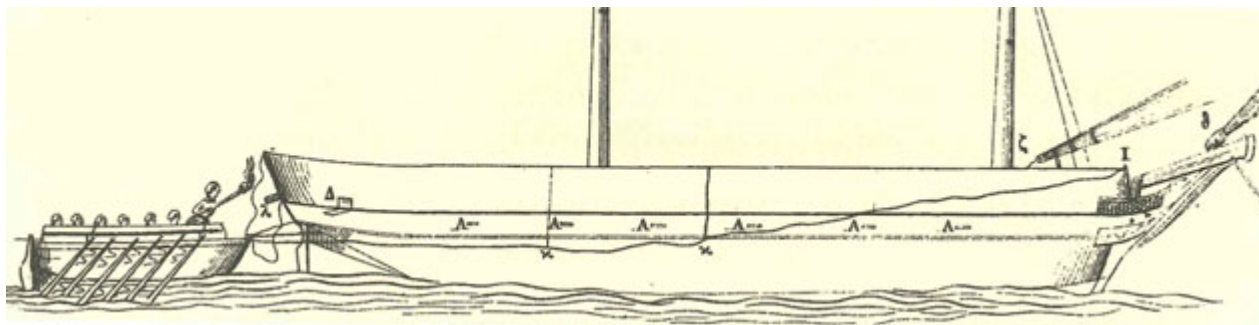
Μήπως στη Σάμο ήσουνα την εποχή εκείνη;

Στην Κω, στην Αλεξάνδρεια, στη Χιό, στη Μυτιλήνη;»

«Απ' έξω απ' την Τένεδο... πενήντα πέντε χρόνια
επέρασαν απ' τη στιγμήν εκείνη, σαν φτερό.

Σαν να σε βλέπω, Κωνσταντή, δε θα ξεχάσω αιώνια...

Ακόμα στο μπουρλότο σου καβάλα σε θωρώ... Χρόνος δεν ήταν που 'κάψες στη Χιό
τη ναυαρχίδα κι ήταν η πρώτη μου φορά εκείνη που σε είδα...

Τρόπος δράσεως πυρπολικού. Σχέδιο από το «Υπόμνημα» του Κ. Νικόδημου.

- Απ' έξω απ' την Τένεδο, θυμάσαι; Μια φρεγάδα
σ' έβαλε εμπρός μ' αράπικου άλογου γληγοράδα
μ' οχτώ βατσέλα πίσω της, που μοιάζαν περιστέρια,
κι εσύ γεράκι γύρω τους... επάνω στο μπουρλότο,
που την κορβέτα τίναξες πρωτύτερα στ' αστέρια,
σαν δαίμονας μες στον καπνό γλυστρούσες και στον κρότο.
Σε καμαρώνω από μακριά... κι οι ναύτες κι ο λοστρόμος
μ' εξόρκιζαν να φύγουμε, τους είχε πιάσει τρόμος,
γιατί η αρμάδα ζύγωνε επάνω στο τιμόνι•
θάρρος στους ναύτες σου έδινες... δε βάσταξε η καρδιά μου,
σε μια στιγμή χανόσουν, σε μια στιγμή και μόνη
και «όρτσα! μάϊνα τα πανιά!» φωνάζω στα παιδιά μου.
Στο στρίψιμο του τιμονιού μας σίμωσες... μ' αντάρα
ο Τούρκος κοντοζύγωνε• η μαύρη μου καμπάρα
αστροπελέκια και φωτιές και κεραυνούς πετούσε,
μα σαν δελφίни γρήγορα κι εκείνος εγλιστρούσε.
Οι ναύτες μου φωνάζανε: «Τι κάνεις καπετάνιο;»
Κι εγώ τους λέω: «Τον Ψαριανό να σώσω κι ας πεθάνω...».

Και σου πετώ τη γούμενα... και δένεις το μπουρλότο...

κάνω τιμόνι δεξιά... το φλογερό το χνώτο

του Τούρκου θα σε βούλιαζε – θυμάσαι; Σου φωνάζω:

«Πρώτος απ' όλους ν' ανεβείς», μα δεν μ' ακούς κι αφήνεις

άλλοι ν' ανέβουν... έσκυπα κι απ' τα μαλλιά σ' αδράζω,

και σ' έσωσα κι εφύγαμε... μα δάκρυα βλέπω χύνεις!...».

– «Ματρώζε μου!» δακρύβρεχτος ο Κωνσταντής φωνάζει

και μες στα στήθη τα πλατιά σφιχτά τον αγκαλιάζει.

Κι ενώ οι δύο γίγαντες με τα λευκά κεφάλια

στ' άσπρα τους γένεια δάκρυα κυλούσαν σαν κρυστάλλια,

δυο κορφοβούνια μοιάζανε γεμάτα από το χιόνι,

όταν του ήλιου το φιλί την άνοιξη το λιώνει.

Πηγή: Δρος Χαραλάμπους Μ. Μπούσια, Μεγάλου Υμνογράφου της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας, Κωνσταντίνος Κανάρης ο συνώνυμος της φιλοπατρίας και της λεβεντιάς, Έκδοσις Ένωση Πολυτέκνων Αθηνών, Αθήνα 2014.